

منابع اقتصادی جهان

مقاله این بخش:
صنعت نساجی

گروه مطالعات علمی و تحقیقاتی
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مجمع علوم انسانی

هدف اصلی این بخش معرفی صنایع، مجتمع‌ها و بخش‌های خدماتی و تولیدی جهان که منابع اقتصادی جهان محسوب می‌شوند، است. در هر شماره، یک صنعت یا یک بخش خدماتی معرفی و اطلاعاتی در خصوص برترین شرکت‌های مربوط به آن صنعت ارائه خواهد شد.

صنعت نساجی

گروه مترجمان میثاق مدیران
info@MisaqModiran.com

تاریخچه

تاریخ صنعت نساجی و استفاده از الیاف طبیعی در بازار منسوجات، به دوران باستان بازمی‌گردد. شما می‌توانید یک دوره از تاریخ را انتخاب کنید تا دستاوردهای مهم در صنعت نساجی را در آن دوره خاص فرا بگیرید. صنعت نساجی امروزی از حدود سال ۵۰۰ میلادی شکل گرفته و به کمک اختراعات و دستاوردهای فنی، هر روز نسبت به روز ماقبل خود پیشرفت کرده و تا به امروز نیز روند رشد و پیشرفت خود را حفظ کرده است. آنچه که امروزه از صنعت نساجی می‌دانیم به حدود سال ۵۰۰ بعد از میلاد مسیح بازمی‌گردد.

قدیمی‌ترین یافته‌ها و نشانه‌ها در مورد استفاده از الیاف طبیعی به کشف پشم و کتان بازمی‌گردد که برای نخستین بار عده‌ای از ساکنان بومی اطراف یک دریاچه در سوئیس در قرون ۶ و ۷ پیش از میلاد این دو را یافتند. اینها الیافی متفاوت با سایر الیاف گیاهی بودند که در تمدن قدیمی آن دوران مورد استفاده قرار می‌گرفتند. در حدود سال ۴۰۰ میلادی، ابریشم در هندوستان قدیم شناخته شد و مردم این کشور به پرورش کرم ابریشم روی آوردند. گزارش‌ها و اطلاعات در مورد رسیدن پنبه نیز، به حدود سال ۳۰۰۰ پیش از میلاد بازمی‌گردند. همچنین تاریخ کشت کتف که شاید قدیمی‌ترین الیاف کشف شده در جهان است و ریشه آن متعلق به جنوب شرق آسیا به ویژه چین است، به ۴۵۰۰ سال پیش از میلاد مسیح بازمی‌گردد.

ما مطالب زیادی درباره تولید سنتی ابریشم در چین شنیده‌ایم. ضمن اینکه اختراع و توسعه دستگاه‌های ابریشم‌ریسی به سال ۲۶۴۰ پیش از میلاد مربوط می‌شود. این در حالی است که مصریان باستان هم با رسیدن الیاف کتان و پنبه ناآشنا نبوده‌اند. در سال ۳۴۰۰ پیش از میلاد بود که مصر به این فن آوری دست یافت و توانست با موفقیت کامل از آن استفاده کند. قرون ۱۸ و ۱۹ عصر انقلاب صنعتی و توسعه فن آوری‌ها به ویژه ماشین‌هایی بودند که از آنها برای پردازش انواع متنوعی از الیاف طبیعی استفاده می‌شد. نتیجه این امر رشد هنگفت

تولید الیاف متعدد بود.

با بکارگیری الیاف سلولزی همچون ابریشم مصنوعی همراه با الیافی کاملاً مصنوعی همانند نایلون، انحصار الیاف طبیعی برای صنعت نساجی و استفاده صنعتی و تجاری از این الیاف طبیعی به چالش کشیده شد. در عین حال درها به روی کاربردهای جدیدی از الیاف باز شدند زیرا الیاف مصنوعی دارای ویژگی‌های خاصی بودند که وارد بازار شدند و ضمن ایجاد یک فضای رقابتی به انحصار الیاف طبیعی پایان دادند.

همیشه رقابت باعث ایجاد بازاری بهتر می‌شود لذا تهدید رقابتی الیاف مصنوعی، منجر به تحقیقاتی عمیق برای توسعه منابع جدید یا بهینه شده الیاف طبیعی شد که سودآوری زیادی را به دنبال داشتند. همچنین این امر باعث بهبود روش‌های تولید و پردازش منسوجات شد.

معهذا، مهارت‌های بومی مرتبط با صنعت نساجی در کشورهای مختلف با پیشرفت‌های ایجاد شده در بخش حمل و نقل و امکانات مخابراتی عجین شده‌اند. این پیشرفت‌ها حجم تولید را به میزان زیادی افزایش داده‌اند و البته با وجود سیلابی از الیاف مصنوعی ارزان که نیازمند ساعات کاری کمتری برای تولید دارند، سهم واقعی الیاف طبیعی در بازار کاهش یافته است.

صنعت نساجی به عنوان صنعتی در حال رشد

امروزه شاهد هستیم که منسوجات و الیاف بافته شده در سطح جهان در صنایعی موازی همچون مبلمان و منسوجات مورد استفاده خانواده‌ها، محصولات پزشکی و محصولات فنی و صنعتی نیز به کار گرفته می‌شود. امروزه، ۲۸ میلیون تن انواع الیاف در سطح جهان مصرف می‌شود که معادل نیمی از کل بازار جهانی محصولات نساجی است. پیش بینی شده که تولید جهانی محصولات بافته شده از الیاف، بین سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۰، حدود ۲۵ درصد رشد کرده و به ۳۵ میلیون تن در سال برسد.

دوره زمانی	پیشرفت‌ها و واقعیت‌های مهم درباره صنعت نساجی
۵۰۰-۱۰۰۰ میلادی	<ul style="list-style-type: none"> • سال ۸۰ پس از میلاد. ساخت کارخانه نخ‌ریسی در انگلستان. • در طول قرن اول، کشت پنبه در مصر و یونان آغاز شد. • کارخانه‌های ابریشم‌ریسی در چین و در سال ۳۵۰ پس از میلاد شروع به کار کردند. • پرورش کرم ابریشم در هندوستان - سال ۴۰۰ میلادی • ساخت دستگاه‌های خشک‌کننده پشم در آلمان - سال ۹۲۵ میلادی.
۱۰۰۰-۱۵۰۰ میلادی	<ul style="list-style-type: none"> • طراحی یک ماشین پارچه‌بافی که با انرژی آب کار می‌کرد توسط لئوناردو داوینچی. • تصویب قانون پوشاک در انگلستان در سال ۱۱۹۷ و تدوین یک استاندارد واحد برای استفاده از الیاف پشم. • رواج استفاده از ابریشم مصنوعی در اروپای غربی در طول قرن دوازدهم.
۱۵۰۰-۱۷۰۰	<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از سیستم دنیس^۱ در فرانسه در سال ۱۵۳۵. این واژه برگرفته از نوعی سکه به همین نام در زمان سزار است که طول ابریشم به کمک آن متوازن و تنظیم می‌شد. • در سال ۱۴۹۰، لئوناردو داوینچی دستگاه نخ‌ریسی دیگری را طراحی کرد. این در حالی بود که در سال ۱۵۳۰، یک مخترع آلمانی به نام یوهان یورگنز^۲ که اصلاً از اختراع داوینچی خبر نداشت، دستگاه مشابهی را تولید کرد. • توسعه صنعت نساجی در هندوستان و در دوران حکومت شاه اکبر. • آغاز مفهوم لباس‌های آماده در انگلستان - سال ۱۶۸۱
۱۷۰۰-۱۷۴۰ میلادی	<ul style="list-style-type: none"> • حق انحصاری ماشین‌های ابریشم‌ریسی به نام سر توماس لومب^۳
	<ul style="list-style-type: none"> • اختراع نوعی چرخ خیاطی توسط یک مخترع انگلیسی به نام جان کای^۴ در سال ۱۷۲۷
۱۷۴۰-۱۷۸۰ میلادی	<ul style="list-style-type: none"> • اختراع ماشین شانه‌زنی در سال ۱۷۷۲ توسط سر ریچارد آرک‌رایت^۵

1. Denier واحد اندازه‌گیری نازکی الیاف ابریشم، نایلون و غیره.

2. Johann Jorgen

3. Sir Thomas Lombe

4. John Kay

5. Sir Richard Arkwright

<ul style="list-style-type: none"> • اختراع ماشین شانه‌زنی در سال ۱۷۷۲ توسط سر ریچارد آرکرایت^۵ • اختراع نوع جدیدی از ماشین نخ‌ریسی توسط جیمز هارگریوز^۶ در سال ۱۷۶۴ • اختراع دستگاهی برای فر زدن الیاف پشمی در سال ۱۷۵۰ که جایگزین روش دستی شد • لوئیس پائول^۷ و دانیل بورن^۸، حق اختراع یک ماشین نخ‌ریسی جدید را به ثبت رساندند • یک کارخانه پنبه‌ریسی در سال ۱۷۴۸ در برمنگهام^۹ انگلستان به بهره‌برداری رسید • کین^{۱۰} و پلات^{۱۱} حق اختراع یک ماشین چاپ سه رنگه را در سال ۱۷۴۳ به ثبت رساندند 	<p>۱۷۸۰-۱۷۴۰ میلادی</p>
<ul style="list-style-type: none"> • ریچارد مارک^{۱۲} انگلیسی دستگاه جدیدی را اختراع کرد که چند رشته از الیاف را به طور هم‌زمان پردازش می‌کرد - سال ۱۷۸۴ • در سال ۱۷۸۵، برتولت^{۱۳} محقق فرانسوی از کلر به عنوان یک عامل سفیدکننده استفاده کرد • در سال ۱۷۸۵، ادموند کارترایت^{۱۴} اقدام به استفاده از حوض رنگریزی کرد • در سال ۱۷۹۰، یک محقق فرانسوی به نام ال. جی. دابتون^{۱۵} یک 	<p>۱۸۰۰-۱۷۸۰ میلادی</p>
<p>روش میکروسکوپی را برای سنجش الیاف پشم معرفی کرد</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • در سال ۱۸۲۵، توماس کای^{۱۶} مخترع انگلیسی، پروانه اختراع یک ماشین جدید ریسندگی کتان را به ثبت رساند • در سال ۱۸۲۱، بائونز^{۱۷} و دیدولت^{۱۸} فرانسوی ماشین جدیدی را برای تولید لباس‌های ابریشمی اختراع کردند • در سال ۱۸۳۳، رابرت اوئن اقدام به تشکیل یک اتحادیه تجاری کرد. او که مالک یک کارخانه ریسندگی بود، سود زیادی را از این راه به دست آورد. 	<p>۱۸۲۰-۱۸۰۰ میلادی</p>

6. James Hargreaves

7. Lewis Paul

8. Daniel Bourne

9. Birmingham

10. Keen

11. Platt

12. Richard Mark

13. Berthollet

14. Edmund Cartwright

15. L. J. Daubenton

16. Thomas Kay

17. Bauwens

18. Didelot

<ul style="list-style-type: none"> • وبر کلاروش^{۱۹} تئوری‌هایی را در مورد قابلیت ارتجاع منسوجات ارایه کرد. او تئوری‌های خود را بین سال‌های ۱۸۳۵ و ۱۸۶۰ ارایه کرد • در سال ۱۸۵۴، رایید^{۲۰} و جانسون^{۲۱} دستگاه‌هایی را به بازار معرفی کردند که ماسوره‌های آنها به طور خودکار عوض می‌شدند • در سال ۱۸۹۶، استفاده از پروکسید سدیم در رنگ‌آمیزی پشم و ابریشم رایج شد. 	۱۸۲۰-۱۹۰۰
<ul style="list-style-type: none"> • بکارگیری روش نخ‌ریسی با تعدادی ماسوره کوچک توسط پاستر^{۲۲} در سال ۱۹۱۱ • بکارگیری و رواج گسترده استفاده از پلی‌استرها و پلی‌آمیدها در ایالات متحده در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰. این روند کم و بیش در سرتاسر جهان ادامه دارد. 	۱۹۰۰-۱۹۷۵

البسه رنگارنگ.

در خلال قرن‌ها، آداب و رسوم موجود در شرق آسیا بدون تغییر باقی مانده بودند. در کشورهای عربی غرب آسیا، هم مردان و هم زنان سال‌ها است که از لباس‌های بلند استفاده می‌کنند و این رویه در خلال قرن‌ها حفظ شده است. سبک، رنگ و جنس لباس مردمان این کشورها، بر اساس سطح درآمد و ثروتمندی آنها متفاوت است. زنان و مردان چینی هم معمولاً از کت و شلوارهای تیره رنگ استفاده می‌کنند.

صنعت نساجی در قرن بیستم

پس از سال ۱۹۱۰ که استفاده از لباس‌های دوخته شده رواج یافت، تلاش زیادی می‌شد تا همخوانی زیادی میان رنگ کفش و لباس ایجاد شود. استفاده از لباس‌های شب در میان زنان رواج زیادی یافته بود. همین وضعیت در خصوص استفاده از لباس‌های ورزشی و اسپورت در میان مردان دیده می‌شد. پیراهن‌های یقه باز و شلوارهای کوتاه بیش از پیش رواج یافتند. این روند تقریباً در تمام طول دهه ۱۹۲۰ ادامه داشت.

وجه و چهره اجتماعی انقلاب صنعتی

انقلاب صنعتی تحولات اقتصادی و اجتماعی فراوانی را به دنبال داشته است. یکی از مهم‌ترین تغییراتی که در سبک زندگی مردم ایجاد شده، نوع پوشش آنها است. حتی از گذشته و در زمان جنگ‌های ناپلئون چنین موضوعی قابل مشاهده است. بحران‌های اقتصادی همیشه بر نوع پوشش مردم، استفاده از لباس‌های دارای رنگ‌ها و کیفیت‌های مختلف و نوع الیاف به کار رفته در آنها تأثیرگذار بوده‌اند. اما باید به این نکته توجه داشت که این اثرگذاری‌ها فقط منفی نبوده و می‌توان اثرات مثبتی را در پیشرفت‌های حاصله در صنایع گوناگون به ویژه صنعت نساجی نیز شاهد بود.

لباس‌های ملی

مردان و زنان ژاپنی تا حد زیادی خود را به سبک البسه غربی وفق داده‌اند اما بسیاری از زنان ژاپنی هنوز کیمونوها^{۲۴} و تابی‌ها^{۲۵} (جوراب‌های مخصوص زنان ژاپنی) یا گیٹاها^{۲۶} (بقچه‌های چوبی) را حفظ کرده‌اند.

در هندوستان نیز که دارای آداب و سنن فراوانی است، استفاده از پوشش غربی به بخشی از زندگی شهری تبدیل شده است. البسه سنتی نیز شامل پوشیدن ساری، صندلی و جواهرات متعدد است. پارچه‌های بسیار زیبا، الیاف شده پنبه، ابریشم و دیگر انواع منسوجات، مهم‌ترین ویژگی‌های لباس و پوشاک مردمان شبه قاره هند به شما می‌روند. اگرچه مردم کشورهای اروپای غربی، تماماً از لباس‌های امروزی استفاده می‌کنند اما در برخی آداب و سنن به ویژه جشن‌های ملی یا مذهبی از لباس‌های سنتی استفاده می‌شود. مهم‌ترین شیوه‌های سنتی در اروپا عبارتند از نوعی پوشش روستاییان و کشاورزان که شبیه به دامن است، بلوزهایی با آستین‌هایی پُفی و یا دیگر

19. Weber Kohalrausch

20. Reid

21. Johnson

22. Paster

23. maxi

24. kimono

25. tabi

26. geta